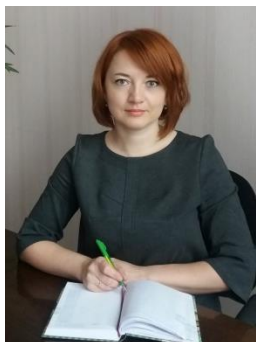

СИСТЕМА МОНІТОРИНГУ В КОЛЕДЖІ. ЯК ТЕХНОЛОГІЇ ДОПОМАГАЮТЬ ВДОСКОНАЛИТИ ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС

Ольга Харчишина,
директор ВСП «Технологіко-
економічний фаховий коледж
Білоцерківського НАУ»

Валентина Матвієнко,
методист ВСП «Технологіко-
економічний фаховий коледж
Білоцерківського НАУ»

Сніжанна Гриценюк,
практичний психолог,
ВСП «Технологіко-економічний
фаховий коледж
Білоцерківського НАУ»

Ключові слова: якість освіти, освітній моніторинг, дослідження, етапи моніторингу, завдання моніторингу, зворотній зв'язок, стейкхолдери.

Keywords: quality of education, educational monitoring, research, stages of monitoring, task to monitoring, feed-back, stakeholders.

Анотація: в статті розглянутий досвід впровадження у Відокремленому структурному підрозділі «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського НАУ» системи освітнього моніторингу як технології гнучкого управління закладом освіти.

Поданий матеріал зацікавить перш за все педагогічних працівників різних напрямів, а також стане у нагоді широкому колу читачів.

Abstract. In the article the considered experience of introduction is in Separated Structural Unit «Professional College of Technology and Economics of Bila Tserkva National Agrarian University»; systems of the educational monitoring as technologies of flexible management of education establishment.

The presented material will be of interest, first of all, to pedagogical workers of various fields, and will also be useful to a wide range of readers.

У сучасному світі, де знання та інновації стають ключовими факторами успіху, якісна освіта виступає не просто правом, а й життєво необхідною умовою для розвитку як особистості, так і суспільства в цілому. У цьому контексті актуалізується проблема освітнього моніторингу як особливої управлінської технології.

Заклад освіти є живим організмом, який активно реагує на зміни у суспільстві та запити сучасності. Звідси випливає важливість створення моделі моніторингу як схеми, що відображає механізм зворотного зв'язку та способи корегування

можливих відхилень від запланованих результатів. Саме моніторинг стає технологічною основою системи управління знаннями, дозволяє накопичувати й обробляти значні масиви різних даних, видаючи для прийняття рішення сконцентровану узагальнюючу інформацію. Він перетворюється в основну рушійну силу розвитку управління якістю освіти і є мірою єдності кількісного та якісного аналізу освітнього процесу.

Згідно наказу МОН України від 16.01.2020р. №54 «Про затвердження Порядку проведення моніторингу якості освіти» моніторингові дослідження в закладі освіти відбуваються за наступною схемою:

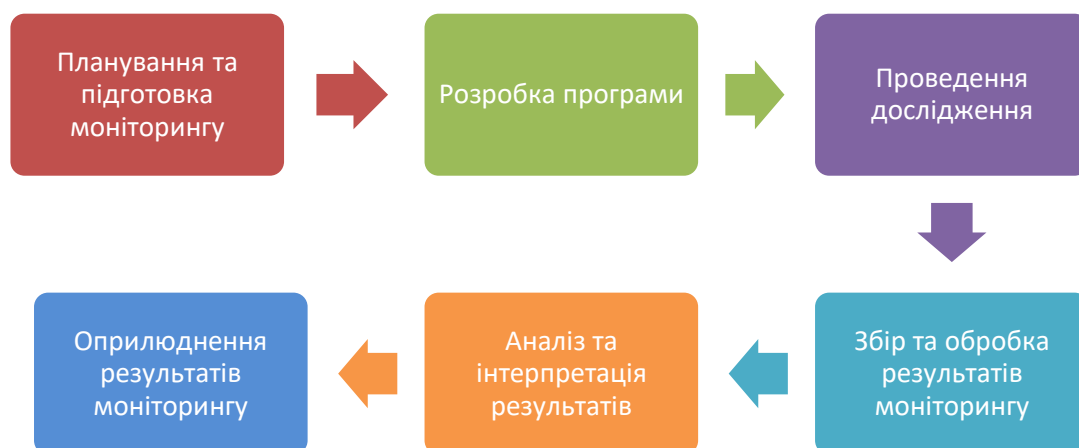

Схема 1. Етапи проведення моніторингу.

Із врахуванням чинного законодавства основні процедури та форми проведення моніторингу якості освіти регламентуються відповідним Положенням про моніторинг та контроль якості освіти у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського НАУ».

У ВСП ТЕФК БНАУ складена орієнтовна циклограма проведення досліджень та моніторингів, яка є мобільною та може змінюватися в залежності від виробничих ситуацій та запитів.

Табл. 1. Циклограма моніторингів у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж Білоцерківського НАУ».

РІВНІ		Мета та діагностичний інструментарій	Формат опитування / респонденти	Періоди та умови проведення	Місце оприлюднення	Прийняті рішення
Внутрішній поточний моніторинг якості освітньої діяльності	Педагогічні працівники	Самомоніторинг освітньої діяльності педагогічних працівників (анкета)	Анонімна, Google-форма (інші інтерактивні застосунки)/ студенти	Листопад Січень	Адміністративна рада, педагогічна рада, циклові комісії	Внесення змін і коректив до плану роботи циклових комісій, рекомендації для викладачів
		Вивчення методичної майстерності педагогічних працівників (анкета)	Анонімна, Google -форма (інші інтерактивні застосунки)/ викладачі	Лютий	Педагогічна рада, циклові комісії	Внесення змін і коректив до плану роботи циклових комісій, рекомендації для викладачів
		Анкетування викладачів щодо рівня організації освітнього процесу	Анонімна, Google -форма (інші інтерактивні застосунки)/ викладачі	Вересень, травень	Адміністративна рада, педагогічна рада	Планування освітньої діяльності Коледжу
	Студенти	Моніторинг рівня адаптації першокурсників до умов навчання. Діагностичний комплекс згідно заданих параметрів	Індивідуальне та групове, платформа АІС «Я-ПСИХОЛОГ», мобільний застосунок/ студенти	Вересень-жовтень	Психолого-педагогічний консиліум, циклові комісії	Складання плану індивідуальної роботи зі студентами, складання рекомендацій щодо роботи з академічними групами для кураторів та викладачів-предметників
		Анкетування здобувачів освіти для аналізу ефективності організації освітнього процесу	Анонімна, Google -форма (інші інтерактивні застосунки)/ студенти	Листопад , квітень	Засідання циклових комісії, педагогічна рада	Внесення змін в освітньо-професійні програми, рекомендації для викладачів
		Анкетування здобувачів освіти щодо якості роботи викладачів	Анонімна, Google -форма (інші інтерактивні застосунки), студенти	Грудень, червень	Засідання циклових комісії, педагогічна рада	Внесення змін в освітньо-професійні програми, рекомендації для викладачів

Зовнішній поточний моніторинг якості освітньої діяльності	Батьки	Опитування батьків першокурсників з метою вивчення освітніх запитів (анкета)	Анонімна, Google - форма (інші інтерактивні застосунки)/ батьки, вибірково	<i>Серпень-вересень</i>	Адміністративна рада, приймальна комісія, органи студентського самоврядування	Зміни до плану профорієнтаційних заходів коледжу, умов організації вступної компанії, коригування освітнього процесу.
	Роботодавці	Анкетування зовнішніх стейкхолдерів щодо оцінки змісту освітньо-професійної програми та аналізу якості підготовки випускників	Анонімна, Google - форма (інші інтерактивні застосунки)/ зовнішні стейкхолдери, роботодавці, випускники минулих років	<i>За планом</i>	Адміністративна рада, робочі групи ОПП, групи зі змісту та якості освіти, циклові комісії, органи студентського самоврядування	Внесення змін в освітньо-професійні програми, рекомендації для викладачів
	Випускники	Моніторинг думки випускників щодо якості підготовки за відповідною освітньо-професійною програмою (анкета)	Онлайн/ репрезентативні вибірки студентів за ОПП та ОПП, які акредитуються	<i>За окремим графіком</i>	Проектні групи з розроблення ОП, групи зі змісту та якості освіти відділень, студентське самоврядування	Зміни до умов організації освітнього процесу, методів викладання, освітньо-професійних програм. Методичні рекомендації. Матеріали самооцінювання ОПП.

З метою забезпечення та підвищення якості освіти та освітньої діяльності на кожному відділенні коледжу функціонують групи зі змісту та якості фахової передвищої освіти, які діють на основі відповідного Положення.

Основна діяльність таких груп спрямована на формування культури якості освіти із залученням усієї освітянської спільноти, в тому числі через проведення різнопланових моніторингів та досліджень в усіх напрямках роботи.

Розробкою програм та проведенням досліджень займається практичний психолог закладу освіти. Обробка результатів здійснюється як за допомогою цифрових інструментів Google, так і спеціалізованих програм та ресурсів, зокрема Автоматизованої інформаційної системи «Я-Психолог».

Відповідно до Положення про систему зворотного зв'язку зі стейкхолдерами у ВСП «Технологіко-економічний фаховий коледж БНАУ» обговорення статистичних звітів та аналітичних оглядів за результатами опитувань і моніторингів відбувається на засіданнях циклових комісій, в робочих групах ОПП, на адміністративній, методичній та педагогічній радах коледжу.

На офіційному сайті коледжу розміщені модулі сайту «Зовнішній моніторинг якості освіти» (<https://bit.ly/3RP3xlm>) та «Внутрішній моніторинг якості освіти» (<https://bit.ly/3L6exae>), де кожен зацікавлений користувач інформації може ознайомитися із

результатами усіх опитувань та аналітичних досліджень. Активне поширення даних, отриманих внаслідок моніторингу, у формі звітів, презентацій, відкритих дискусій, тощо сприяють відкритій комунікації та всебічному розумінню ситуації освітньої проблеми та прийняттю ефективного управлінського рішення.

Які ж питання та завдання можна вирішити за допомогою моніторингових досліджень? Досвід ВСП «Технолого-економічний фаховий коледж Білоцерківського НАУ» показує, що найбільш актуальними та інформативними є моніторинги та дослідження наступних напрямків:

Напрямок дослідження	Мета дослідження і потенціальні можливості	Приклади вирішення у ВСП ТЕФК БНАУ
Оцінка успішності здобувачів освіти	Через систематичні зрізи знань оцінюється рівень знань та навичок здобувачів освіти, відстежується їх прогрес, виявляються сильні та слабкі сторони студентів, формуються на основі отриманих результатів індивідуальні освітні стратегії.	Це регулярні оцінювання знань студентів викладачами з використанням тестів, контрольних робіт та екзаменів. Моніторинги навчальних досягнень проводяться кураторами систематично раз на два місяці. Це дозволяє вчасно побачити потенційні проблеми окремих студентів, «підтягти хвости», мінімізувати академічні заборгованості ще до виходу на сесію. Крім того, куратори використовують результати таких моніторингів для роботи із студентами груп ризику та для зворотного зв'язку із батьками своїх вихованців.
Оцінка якості викладання у закладі освіти	Дослідження дозволяє спостерігати за роботою педагогів, їхніми	Протягом 2023/2024 н.р. було проведено кілька комплексних дослідження думки здобувачів освіти та їх батьків щодо якості та ефективності навчання:

	методами та підходами до навчання, забезпечувати якість викладання підтримувати професійний розвиток викладачів. Також такі дослідження дозволяють налагоджувати зворотній зв'язок із студентами, вивчати запити та вчасно реагувати на них.	1) Опитування усіх студентів закладу (взяли участь 637 чоловік, квітень 2024 р.) Студенти оцінювали ефективність та привабливість для них педагогічних методів і технологій; пропонували та аналізували шляхи підвищення мотивації до навчання; висловлювалися стосовно організації дистанційного навчання, проходження практик та роботи над дипломними проєктами. 2) Опитування випускників коледжу (січень, червень 2024 р.). Це опитування є традиційним та дозволяє виявити недоліки у підготовці спеціалістів. Студенти, з досвіду вивчення окремих дисциплін та проходження практик на підприємствах, аналізували окремі показники та пропонували шляхи удосконалення підготовки здобувачів освіти за освітньо-професійними програмами підготовки фахових молодших бакалаврів. 3) Опитування серед батьків студентів (361 людина, квітень 2024 р.). Батьки висловлювалися стосовно організації освітнього процесу в закладі, оцінювали рівень комунікації із адміністрацією та викладачами/куратором, давали своє пропозиції та побажання щодо покращення якості освітнього процесу. 4) Опитування викладачів закладу. Зокрема педагоги робили самооцінювання результатів освітньої діяльності і власної траєкторії професійного розвитку. Результати цих опитувань обговорювалися на засіданнях адміністративної та педагогічної рад. Такі опитування є дуже корисним та актуальними, бо здобувачі освіти та їх батьки, як основні замовники освітніх послуг, висловлюють свою думку та бачення, озвучують свою точку зору та ті проблеми, з якими вони стикаються в процесі навчання. Найціннішим у такому зворотному зв'язку є те, що думка студентів вивчається і доноситься до педколективу, враховується у плануванні роботи циклових комісій та окремих викладачів.
Аналіз	Дозволяє визначати	Оцінку рівня підготовки майбутніх фахівців дають як

результативності освітніх програм	ефективність навчальних програм та методів, гарантуючи їх відповідність потребам ринку праці та сучасним вимогам суспільства, вчасно корегувати освітні програми відповідно запитам роботодавців та ринку праці.	зовнішні та внутрішні стейкхолдери. У коледжі опитування випускників проводяться у січні та червні після випускних екзаменів, а вивчення думки зовнішніх стейкхолдерів, зокрема роботодавців, протягом навчального року. За результатами таких опитувань вносяться зміни до освітньо-професійних програм та змістових модулів відповідних освітніх компонентів.
Попередження та виявлення проблем	Опитування за окремим запитом дозволяють реагувати на проблеми в закладі освіти, такі як відсутність ресурсів, недостатній рівень викладання чи слабка успішність студентів, погані стосунки всередині групи або емоційне та професійне вигоряння педагогів.	Заклад освіти динамічним організмом і повинен завжди вчасно реагувати на зовнішні та внутрішні виклики та питання, які потребують підвищеної уваги. Зокрема, протягом 2023/2024 н.р. вивчалися наступні питання: 1) Якість проживання у студентському гуртожитку (березень 2024 р.) Мешканці гуртожитку аналізували умови проживання у гуртожитку, оцінювали свою взаємодію із вихователем та технічним персоналом гуртожитку, висловлювали своє ставлення та вносили пропозиції щодо організації дозвілля, забезпечення побутових умов та умов для самопідготовки та саморозвитку. 2) Опитування: «Викладач очима студентів».
Сприяння прийняттю рішень	Надання бази для прийняття обґрунтованих рішень адміністрацією, педагогами та іншими учасниками освітнього процесу, сприяння ефективності та результативності дій.	У коледжі вивчався ряд наступних питань: 1) Задоволеність та результативність проведення психологічної коучингової сесії для студентів випускних груп з питання набуття навичок підготовки та проходження співбесіди під час працевлаштування. Заняття були проведені на замовлення Центру розвитку кар'єри ВСП ТЕФК БНАУ (жовтень-листопад 2023 р.). 2) Опитування викладачів щодо рівня володіння іноземними мовами. Підсумком стало проведення викладачами англійської мови онлайн-тренінгу «Корисні лайфхаки для вивчення іноземної мови» (березень 2024 р.) 3) Вивчення думки педагогічних працівників щодо організації проходження атестації та підвищення

		кваліфікації у закладі освіти. За підсумками опитування розробляється нова стратегія інформальної освіти для викладачів коледжу.
Транспарентність та відкритість	Надання інформації учасникам освітнього процесу та громадськості, сприяючи взаєморозумінню та довірі між різними зацікавленими сторонами.	В коледжі проводився моніторинг обізнаності здобувачів освіти щодо академічної доброчесності, який став стимулом для організації ряду вебінарів, тренінгів, круглих столів, ресурсних дискусій, тощо. На запит Центру розвитку кар'єри було організовано опитування-інформування щодо можливостей закордонного стажування для студентів серед здобувачів освіти та їх батьків. Сьогодні чотири студенти коледжу проходять стажування на підприємствах Німеччини.

Моніторинг є дієвим інструментом управління закладом фахової передвищої освіти. Він дозволяє забезпечувати збалансованість та врахування різноманітних освітніх запитів та потреб, а впровадження ефективних методів та інструментів моніторингу сприяє як підвищенню академічних результатів так і успішній реалізації Стратегії розвитку закладу освіти.

Джерела:

1. Кошляк В. І. Моніторинг як дієвий інструмент формування освітньої політики у школі І ступеня. *Народна освіта. Електронне наукове фахове видання*. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/?page_id=3930
2. Управління якістю освіти : досвід та інновації : колективна монографія / під заг. ред. Л. Л. Сушенцевої, Н. В. Житник. – Дніпропетровськ : ІМА-прес, 2014. – 462 с.
3. Чирва Г. М. Освітній моніторинг як інструмент державного управління якістю вищої освіти. *Право та державне управління*. 2019 р., № 1 (34) том 2. С. 117-122. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/1_2019/tom_2/21.pdf
4. Офіційний сайт ВСП ТЕФК БНАУ. URL: <https://tefc.in.ua/index.php/uk/>